

**Euroopan erityisopetuksen
kehittämiskeskus**

JULKAISUT

Raportin tuottaja ja julkaisija on Euroopan erityisopetuksen kehittämiskeskus. Materiaalin lainaaminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan selkeästi.

Raportti on saatavana myös sähköisesti muokattavassa muodossa. Tällä pyritään tehostamaan tiedon saatavuutta kehittämiskeskuksen sivustosta (www.european-agency.org).

Käännös: Intertext

ISBN: (sähköinen) 87-91811-28-7

EAN: 9788791811289

ISBN: (painettu) 87-91811-27-9

EAN: 9788791811272

2006

Tämä raportti on tuotettu Euroopan komission koulutuksen ja kulttuurin pääosaston tuella:

http://europa.eu.int/comm/dgs/education_culture/index_en.htm

Euroopan erityisopetuksen kehittämiskeskus

Sihteeristö

Østre Stationsvej 33

DK – 5000 Odense C Denmark

Tel: +45 64 41 00 20

secretariat@european-agency.org

Brysselin toimisto

3 Avenue Palmerston

BE-1000 Brussels Belgium

Tel: +32 2 280 33 59

brussels.office@european-agency.org

www.european-agency.org

Johdanto

Euroopan erityisopetuksen kehittämiskeskus tuottaa erilaisia tietoresursseja, kuten painettuja ja sähköisiä julkaisuja sekä sähköisiä tietoaineistoja.

Resurssitarjonnan tavoitteena on antaa luotettava kuva erityisopetuksen tilasta Euroopassa: yhdenmukaisesti maittain kerätty aineisto tarjoaa ajantasaisia sekä koko Euroopan kattavaa että maakohtaista tietoa. Kehittämiskeskuksen tuottama materiaali on pääasiassa suunnattu poliittisille päättäjille sekä alan asiantuntijoille ja ammattilaisille, jotka osallistuvat erityisopetusalan poliittisten linjausten laatimiseen ja käytännön toteutukseen.

Kehittämiskeskuksen sivustosta (www.european-agency.org) voi ladata tekstimuotoisia tai kuvat sisältäviä versioita Euroopan erityisopetuksen tiedotusjulkaisusta EuroNewsista (www.european-agency.org/site/info/publications/euronews/index.html), ja sivuston kautta voi käyttää kehittämiskeskuksen tietokantoja., Tietokannoissa on muun muassa korkeasteen koulutusta (www.heagnet.org) ja erityisopetuksen tukea EU:n yhteisöaloitteiden piirissä käsitteleviä aineistoja (www.european-agency.org/sneinfodesk). Lisäksi sivustossa on erityisopetuksen resurssiopas (www.european-agency.org/rg).

Kaikki kehittämiskeskuksen julkaisut ovat saatavana sekä painettuina että sähköisessä muodossa. Kehittämiskeskuksen julkaisuja voi ladata veloitusetta MS Wordin Vain teksti- tai Adoben pdf-muodossa kehittämiskeskuksen verkkosivuston Agency Publications -osiosta: www.european-agency.org/site/info/publications/agency/index.html

Kaikki kehittämiskeskuksen julkaisut on toteutettu Euroopan komission koulutuksen ja kulttuurin pääosaston tuella: (http://europa.eu.int/comm/dgs/education_culture/index_en.htm).

Tässä julkaisussa esitellään lyhyesti kehittämiskeskuksen viimeaikaisia julkaisuja ja luetellaan niiden kieliversiot.

Lisätietoja julkaisuista ja kehittämiskeskuksen toiminnasta on saatavana kehittämiskeskuksen sihteeristöstä: secretariat@european-agency.org

Yksilölliset siirtymäsuunnitelmat **Koulusta työelämään siirtymisen tukeminen**

Raportti on jatkoa Euroopan erityisopetuksen kehittämiskeskusten vuonna 2002 julkaisemalle Siirtyminen koulusta työelämään-julkaisulle.

Raportti ja siihen liittyvä interaktiivinen CD ovat tuloksia laajasta yhteistyöstä, johon osallistui alan asiantuntijoita, työelämän edustajia sekä erityistä tukea tarvitsevia nuoria ja heidän perheitään 19:sta Euroopan maasta.

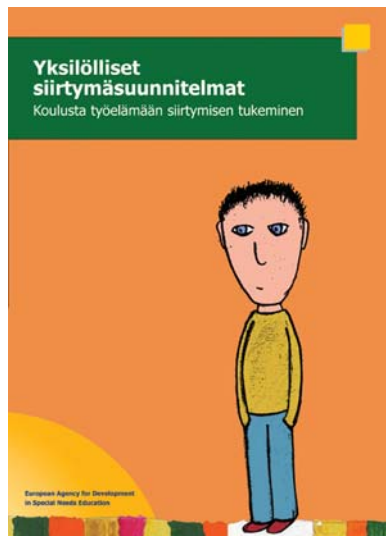
Raportti on suunnattu pääasiassa alan asiantuntijoille. Vuorovaikutteinen CD on työelämään siirtymistä suunnitteleville erityistä tukea tarvitseville nuorille laadittu työkalu, josta on hyötyä myös näiden nuorten kanssa työskenteleville asiantuntijoille.

Lisätietoa henkilökohtaisista siirtymävaiheen suunnitelmista ja siirtymisestä koulusta työelämään on saatavana kehittämiskeskusten Transition Information Database -tietokannasta: www.european-agency.org/transit/

2006

Kieliversiot:

**CS, DA, DE, ET, EL, EN,
ES, FI, FR, HU, IS, IT, LT,
LV, NL, NO, PT, SV**

Erityinen tuki varhaislapsuudessa Euroopan tilanneanalyysi Tärkeitä näkökohtia ja suosituksia

Varhaislapsuuteen kohdistuvien tukitoimien kehittämien erityinen tuki varhaislapsuudessa, (early childhood intervention, ECI) on merkittävä asia niin poliittisella kuin käytännön asiantuntijatyönkin tasolla. Kyse on pienten lasten ja heidän perheidensä oikeudesta saada tarvitsemaansa tukea. ECI edistää osallistavan ja yhtenäisen sekä lasten ja heidän perheidensä oikeudet tiedostavan yhteiskunnan rakentamista.

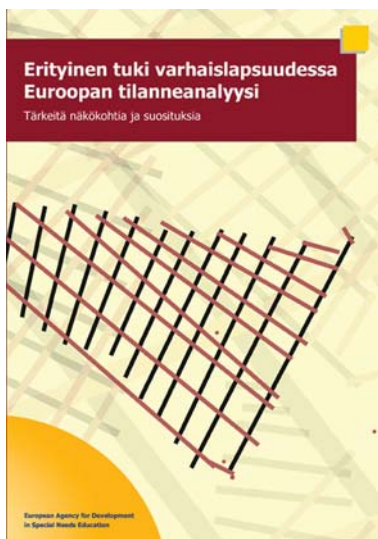
Raportti on yhteenveto Euroopan erityisopetuksen kehittämiskeskuksen 19:ssä Euroopan maassa vuosina 2003–2004 toteuttaman erityistä tukea varhaislapsuudessa käsittelevän tutkimuksen tärkeimpien näkökohtien analyysistä. Raporttiin kuuluu myös pääasiassa alan asiantuntijoille suunnattuja suosituksia, jotka antavat ajattelemisen aihetta ja tukea käytännön työn kehittämiseen.

Lisätietoa varhaislapsuuden erityisen tuen tilanteesta Euroopassa on saatavana kehittämiskeskuksen sivuston ECI-osiosta:
www.european-agency.org/eci/eci.html

2005

Kieliversiot:

**CS, DA, DE, ET, EL, EN,
ES, FI, FR, HU, IS, IT, LT,
LV, NL, NO, PT, SV**

Osallistava opetus ja opetuskäytännöt perusasteen ylempien luokkien opetuksessa

Osallistava opetus ja opetuskäytännöt perusasteen ylempien luokkien opetuksessa -hanke on jatkoa perusasteen alempien luokkien opetusta koskevalle tutkimukselle. Tutkimuksen pääkohteena olivat tehokkaat opetuskäytännöt osallistavassa perusasteen ylempien luokkien opetuksessa.

Perusasteen ylempien luokkien osallistavan opetuksen kehitystä on tarkasteltu kansainvälisen kirjallisuuskatsauksen, 14 Euroopan maan tapausesimerkkien, viiteen maahan tehtyjen asiantuntijavierailujen sekä asiantuntijoiden ja kehittämiskeskuksen kansallisten koordinaattoreiden välisten keskustelujen avulla. Tutkimuksen havainnoista toivotaan olevan hyötyä laadittaessa osallistavan opetuksen kehittämisen strategioita perusasteen ylempien luokkien opetusta varten.

Tutkimuksen keskeisin johtopäätös on, että perusasteen ylempien luokkien opetuksessa siitä, mistä on hyötyä erityistä tukea tarvitseville oppilaille, on hyötyä kaikille oppilaille.

Lisätietoa osallistavasta opetuksesta ja opetuskäytännöistä Euroopassa on saatavana kehittämiskeskuksen sivuston IECP-osiosta:
www.european-agency.org/iecp/iecp_intro.htm

2005

Kieliversiot:

**CS, DA, DE, ET, EL, EN,
ES, FI, FR, HU, IS, IT, LT,
LV, NL, NO, PT, SV**

Young Views on Special Needs Education

Results of the Hearing in the European Parliament

Euroopan parlamentin erityistä tukea tarvitsevien nuorten kuuleminen, joka oli yksi Euroopan vammaisten teemavuoden päätapahtumista, pidettiin Brysselissä 3.1.2003. Kuulemisen järjesti Euroopan erityisopetuksen kehittämiskeskus jäsenmaidensa opetusministerien ja Euroopan komission tuella.

Tapahtumaan osallistui yhteensä 146 edustajaa 23 maan valtuuskunnista. Edustajista 72 oli erityistä tukea tarvitsevia nuoria. Kunkin maan opetusministeriöt olivat valinneet nuoret, jotka esittivät näkemyksensä erityisopetuksesta.

Tilaisuus videoitiin kokonaisuudessaan, ja videojulkaisuun on koottu tärkeimmät nuorten tapahtumassa esittämät ajatukset ja avainkysymykset. Jokainen luku on omakielinen kooste kunkin maan edustajien puheenvuoroista.

2005

**Monikielinen julkaisu,
kielet:**

**CS, DA, DE, ET, EL, EN,
ES, FI, FR, IS, IT, LT, LV,
NL, NO, PT, SV**

Special Needs Education Thematic Key Words

Glossary of Terms

Julkaisu sisältää alan keskeiset termit 20 kielellä. Sanaston termit ovat peräisin kehittämiskeskuksen teemahankkeista ja projekteista. Sanastossa on yleisiä termejä sekä termejä osallistamisen, varhaislapsuuden erityisen tuen, opettajien tuen, siirtymien, tieto- ja viestintätekniiikan sekä arvioinnin alueilta.

Kehittämiskeskus laati sanaston ensimmäisen version vuonna 2003 yhteistyössä kehittämiskeskuksen edustajiston jäsenten, kansallisten koordinaattorien ja maiden dokumentaatioasiantuntijoiden kanssa. Sanaston laatimiseen on saatu tukea Euroopan komission tietoyhteiskunta ja viestimet -pääosaston tukemasta EU:n tietoyhteiskuntahankkeesta:

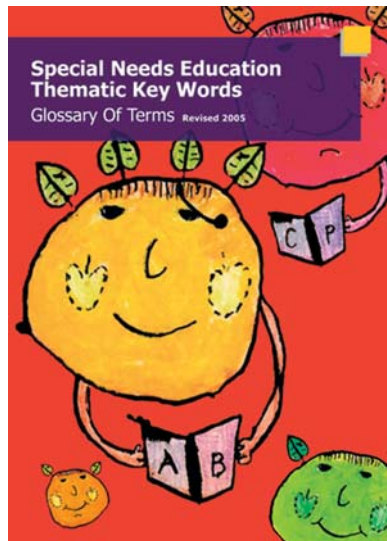
http://europa.eu.int/information_society/text_en.htm

Päivitetty ja laajennettu versio on laadittu kehittämiskeskuksen edustajiston jäsenten, kansallisten koordinaattorien ja kehittämiskeskuksen teemahankkeiden asiantuntijoiden yhteistyönä.

2005

**Monikielinen julkaisu,
kielet:**

**CS, DA, DE, ET, EL, EN,
ES, FI, FR, HU, IS, IT, LI
LV, NL, NO, PO, PT, SK, SV**

Special Education across Europe in 2003 Trends in provision in 18 European countries

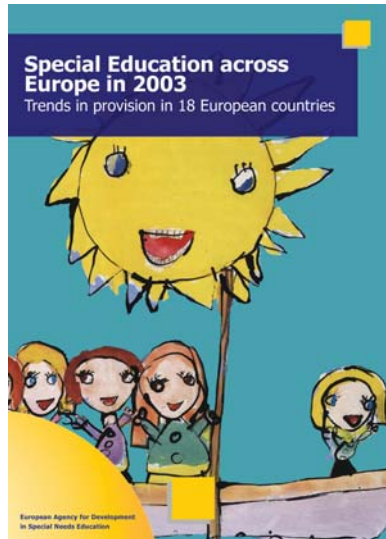
Päivitetty versio kehittämiskeskuksen vuonna 1998 julkaistusta erityisopetuksen järjestämistä koskevasta raportista. Tutkimuksessa ja raportissa keskitytään erityisopetusta koskeviin linjauksiin ja käytäntöihin Euroopassa.

Tutkimuksen tavoitteena oli verrata erityisopetuksen tilaa jäsenmaissa Euroopan erityisopetuksen kehittämiskeskuksen vuonna 1998 julkaistun raportin tietoihin. Vuoteen 2002 ulottuvassa arvioinnissa oli mukana 18 maata.

Tutkimus käsittelee erityistä tukea tarvitseville oppilaille suunnatun opetus- ja koulutustarjonnan laadullisia suuntauksia ja kehitystä kyseisissä maissa. Raportti on suunnattu kansallisten (ja kansainvälisten) linjausten laatimiseen osallistuville organisaatioille ja muille toimijoille.

2003

Englanninkielinen

Erityisopetuksen pääperiaatteet Suosituksia päättäjille

Julkaisu on koulutuspoliittisten päättäjien toisille koulutuspoliittisille päättäjille laatima kooste. Se sisältää tiiviin ja selkeän esityksen keskeisistä erityisopetusta koskevista poliittisista linjauksista, jotka edesauttavat erityis tuloksekasta integrointia yleisopetuksen oppimisympäristöihin.

Julkaisussa esitellyt osallistavien poliittisten linjausten pääperiaatteet on laadittu selvitysten pohjalta. Julkaisuun on koottu poliittisia linjauksia koskevaa tietoa, jota on kerätty kehittämiskeskuksen erityisopetuksen eri aihepiirejä, kuten koulutustarjontaa, rahoitusta, opettajien tukea, varhaista puuttumista, tieto- ja viestintätekniikkaa, siirtymistä koulusta työelämään ja opetuskäytäntöjä koskevilla teemahankkeissa.

Julkaisun tavoitteena on etä tukea tarvitsevien oppijoiden distää osallistavan koulutuksen kehitystä tarjoamalla erityisopetuksen linjauksista ja niiden toteutuksesta vastaaville päättäjille suosituksia poliittisten linjausten laatimisen tueksi.

2003

Kieliversiot:

**DA, DE, EL, EN, ES, FI,
FR, IS, IT, NL, NO, PT, SV**

Erityisopetus Euroopassa

Teemajulkaisu

(Yhteistyössä Euroopan koulutusalan
tietoverkon Eurydicen kanssa)

Teemajulkaisu on tiivistelmä erityisopetuksen viittä painopistealuetta – osallistavaa koulutusta, erityisopetuksen rahoitusta, opettajien tukea, tieto- ja viestintätekniikkaa sekä varhaista puuttumista – koskevista keskeisistä tiedoista.

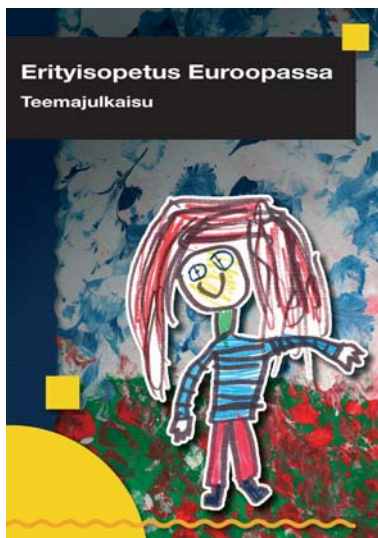
Julkaisun ensisijaisena tavoitteena on lisätä tietoutta mainituista viidestä avainalueesta eri maissa. Julkaisussa ei tarkastella erityisopetuksen kysymyksiä minkään yksittäisen määritelmän tai näkemyksen pohjalta vaan pyritään esittelemään kaikkia erityisopetuksen viiden avainalueen käytäntöjen tarkasteluissa käytettyjä määritelmiä ja näkökulmia.

Tietoja on kerätty kehittämiskeskuksen jäsenmaiden toimittamista kutakin aihetta käsittelevistä kansallisista raporteista. Julkaisu on toimitettu kehittämiskeskuksessa, ja avustajina ovat toimineet pääosin kehittämiskeskuksen ulkopuolisten maiden Eurydice-yksiköt. Julkaisuun on kuitenkin otettu mukaan kaikkien Eurydice-verkon kansallisten yksiköiden toimittamia tietoja ja kommentteja.

2003

Kieliversiot:

**DA, DE, EL, EN, ES, FI,
FR, IS, IT, NL, NO, PT, SV**

Osallistavat oppimisympäristöt ja opetuskäytännöt (perusasteen alempien luokkien koulutus, 7–11-vuotiaiden ikäryhmä)

Yleiskatsaus opetuksen ja koulujen käytäntöjä tarkastelleen hankkeen (Classroom and School Practice) ensimmäisen vaiheen tuloksiin. Hankkeessa pyrittiin kuvaamaan tehokkaita opetuskäytäntöjä osallistavassa opetusympäristössä sekä levittämään niitä koskevaa tietoa, jotta niitä otettaisiin laajemmassa mittakaavassa käyttöön eri Euroopan maissa.

Tutkimuksessa esitettiin kaksi pääkysymystä: kuinka erilaisuutta voidaan käsitellä luokkayhteisössä ja mitä erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden integroiminen yleisopetukseen edellyttää kouluilta.

Käytännön koulutustarjontaan ja opetuskäytäntöihin keskittyvän hankkeen tuloksista on hyötyä erityisesti erityisopetuksen ammattilaisille.

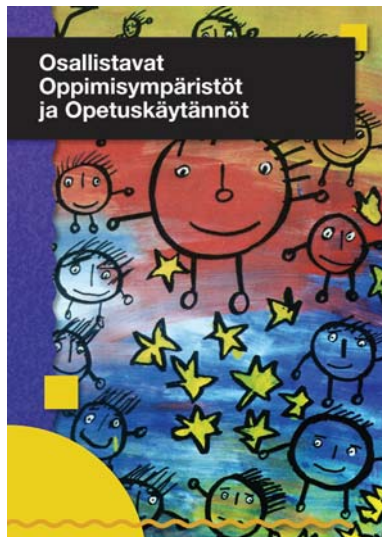
Lisätietoa osallistavasta opetuksesta ja opetuskäytännöistä Euroopassa on saatavana kehittämiskeskuksen sivuston IECP-osiosta:

www.european-agency.org/iecp/iecp_intro.htm

2003

Kieliversiot:

**DA, DE, EL, EN, ES, FI,
FR, HU, IS, IT, NL, NO, PT, SV**

Sokrates-tukihakemusten analyysi erityisopetuksen tarpeiden huomioon ottamisen ja niihin liittyvien tavoitteiden laadun kannalta

Raportissa esitellään Euroopan erityisopetuksen kehittämiskeskusten vuonna 2002 Euroopan komission koulutuksen ja kulttuurin pääosaston (http://europa.eu.int/comm/dgs/education_culture/index_en.htm) toimeksiannosta toteuttaman tutkimuksen keskeiset tulokset.

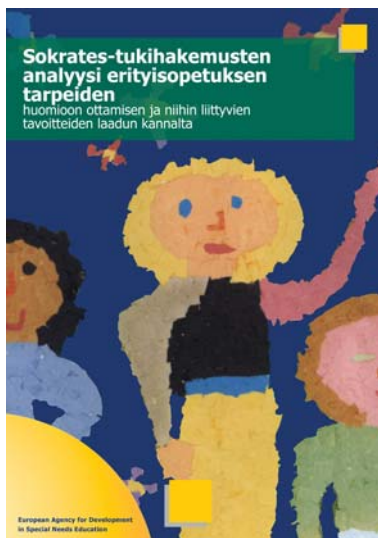
Tutkimuksessa analysoitiin joukko erityisopetuksen tarpeita käsitteleviä Sokrates-ohjelman hakemuksia ja pyrittiin löytämään ne, joissa erityisopetuksen tarpeet ja tavoitteet oli huomioitu ja kuvattu laadukkaasti.

Tutkimuksen tavoitteena oli tunnistaa kriteerejä, joiden avulla voitaisiin lisätä erityistä tukea tarvitsevien oppijoiden ja opettajien määrällistä ja laadullista osallistumista Sokrates-ohjelman eri toimintoihin. Määrittämällä kriteerit pyrittiin tukemaan laadukkaiden tukihakemusten valintaa ja hyödyttämään Euroopan komissiota, Brysselissä sijaitsevaa keskitetyistä toimista vastaavaa teknisen tuen toimistoa, kansallisia Sokrates-toimijoita sekä Sokrates-ohjelmien potentiaalisia hakijoita.

2003

Kieliversiot:

**EL, EN, ES, FI, FR, IS,
IT, NL, PT, SV (ruotsiksi
vain yhteenveto)**

Siirtyminen koulusta työelämään

Erityistarpeisten opiskelijoiden kohtaamat keskeiset ongelmat, kysymykset ja valintamahdollisuudet 16:ssa Euroopan maassa

Kehittämiskeskuksen jäsenmaat valitsivat tämän aiheen erityistä tukea tarvitsevien nuorten koulutukseen, pätevyysvaatimuksiin ja työllistymiseen liittyvien ongelmien perusteella.

Raportissa keskitytään kolmeen aihealueeseen: erityistä tukea tarvitsevien nuorten, heidän perheidensä sekä asiantuntijoiden kohtaamat ongelmat siirtymisessä koulusta työelämään, siirtymissä käsiteltävät avainasiat, huomioon otettavat ongelma-alueet ja avoimet kysymykset sekä tekijät, jotka joko edistävät tai haittaavat siirtymäprosessin onnistunutta toteutumista.

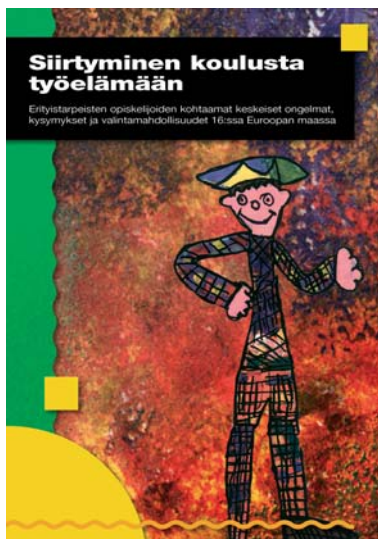
Analyysin pohjalta päättäjille ja alan ammattilaisille annetaan siirtymävaiheita koskevia suosituksia, joilla pyritään tukemaan siirtymävaiheiden kehittämistä ja toteutuksia.

Lisätietoa koulutuksesta työelämään siirtymisestä Euroopassa on saatavana kehittämiskeskuksen sivuston siirtymiä käsittelevästä tietokannasta Transition Information Database: www.european-agency.org/transit/

2002

Kieliversiot:

**DA, DE, EL, EN, ES, FI,
FR, IS, IT, NL, NO, PT, SV**

Tieto- ja viestintäteknologia erityisopetuksessa Viimeaikaisia kehityskulkuja 17: ssä Euroopan maassa

Raportissa esitellään tärkeimpiä tuloksia hankkeesta, jossa selvitettiin tietotekniikan käyttöä erityisopetuksessa 17:ssä Euroopan maassa. Raportissa todetaan, että huolimatta tietotekniikan käyttöön erityisopetuksessa liittyvistä käytännöllisistä ja poliittisista seikoista opettajien ja erityisopetuksen parissa toimivien ammattiryhmien on oltava mukana kehittämässä politiikkaa ja tarjontaa. Tämä tarkoittaa myös, että erityisopettajien ja muiden alan ammattilaisten tulisi osallistua heidän työhönsä vaikuttavan tekniikan kehitykseen.

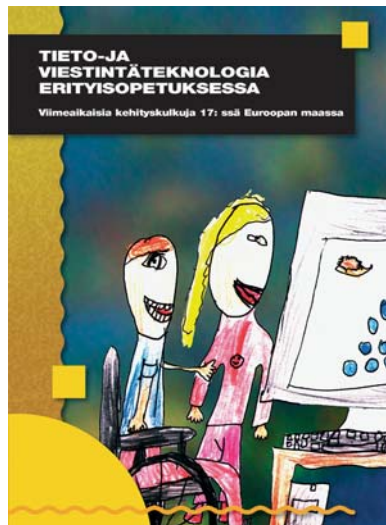
17 maan tietojen valossa näyttää siltä, ettei käyttäjien ongelmia ja vaatimuksia aina oteta huomioon kansainvälisellä (erityisesti EU:n), kansallisella, alueellisella tai edes koulun tasolla, joten eri ryhmien välistä vuoropuhelua tulee edistää käytännön toimilla.

Tietokanta on käytettävissä osoitteessa:
www.european-agency.org/ict_sen_db/

2001

Kieliversiot:

**DA, DE, EL, EN, ES, FI,
FR, IS, IT, NL, NO, PT, SV**

Financing of Special Needs Education

A seventeen-country study of the relationship between financing of special needs education and inclusion

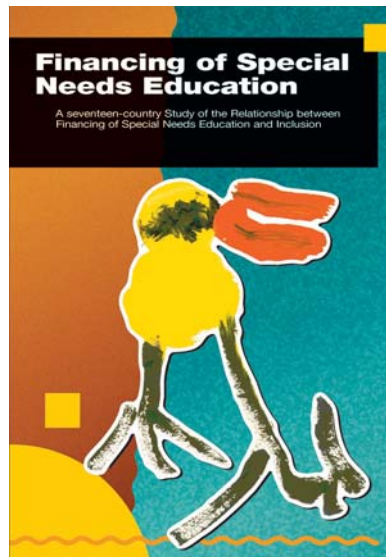
Inklusiokäytäntöjen erot eri maiden sisällä ja välillä ovat seurausta monista eri tekijöistä. Raportissa tarkastellaan sitä, miten opetusta – ja erityisesti erityisopetusta – rahoitetaan. Tutkimuksessa on analysoitu 17:sta Euroopan maasta kerätyn aineiston perusteella erilaisia rahoitusjärjestelmiä ja rahoituksen vaikutusta inklusion toteutumiseen.

Tutkimuksessa tarkasteltiin rahoituksen vaikutusta inklusion toteutumiseen laatimalla analyttinen kehys, jonka avulla voidaan etsiä uusia tapoja rahoitusrakenteiden uudistamiseksi ja osallistamista tukevien käytäntöjen kannustamiseksi.

Tulosten mukaan erityisopetuksen rahoitusjärjestelmä on yksi merkittävimmistä inklusion toteutumiseen vaikuttavista tekijöistä. Mikäli rahoitusta ei osoiteta määritetyn politiikan mukaisesti, osallistaminen ei todennäköisesti toteudu myöskään käytännössä. Rahoitusmekanismit saattavat selittää yleisten linjausten ja käytännön toteutuksen välisiä eroja.

1999

**Kieliversiot:
DE, EN, FR**

Teacher Support

Organisation of Support for Teachers Working with Special Needs in Mainstream Education

Opettajille suunnattu tuki on yksi avaintekijöistä erityistarpeisten oppilaiden osallistumisessa yleisopetukseen.

Tutkimusraportti tarjoaa kattavan yleiskatsauksen opettajille suunnatun tuen organisoinnista kehittämiskeskuksen 17 jäsenmaassa.

Raportissa opettajien tuki on rajattu etupäässä työoloja, opettajien ilmaisia tarpeita, mahdollisia tukimenettelyjä sekä opettajien koulutusta koskeviin tukitoimiin. Lähtökohtana on, että tuki ei ole yksinomaan oppilaskeskeistä vaan etupäässä opettajakeskeistä, jotta he voivat kehittää taitojensa.

Päätelmät on ryhmitelty tutkimuksen kahden pääteeman mukaisesti: tukitoimet – milloin ja miten tukea annetaan ja kenelle sekä mitkä ammattiryhmät ja millaiset palvelurakenteet tukea tarjoavat – mitä eri mahdollisuuksia erityisopetuksen opettajien koulutuksessa on tarjolla.

1999

Kieliversiot:
EN, FR

